

Regeringens proposition

1975/76: 146

**om 1977 års verksamhetsbudget för det nordiska kultursamarbetet
m. m.;**

beslutad den 1 april 1976.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

G. E. STRÄNG

BERTIL ZACHRISSON

Propositionens huvudsakliga innehåll

I det år 1971 ingångna avtalet om nordiskt kulturellt samarbete ingår bestämmelser om en gemensam verksamhetsbudget för kultursamarbetet. Nordiska ministerrådet fastställde den 26 mars 1976 ett förslag till budget för år 1977. I propositionen begärs medel för att täcka den svenska andelen av denna budget. Samtidigt begärs medel för det svenska bidraget till Nordiska samarbetsrådet för kriminologi för år 1977.

I propositionen ges också en kort översikt över vissa viktigare åtgärder inom det nordiska kultursamarbetet under år 1975.

UTBILDNINGSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1976-04-01

Närvarande: statsrådet Sträng, ordförande, och statsråden Andersson, Johansson, Holmqvist, Aspling, Geijer, Bengtsson, Norling, Lidbom, Carlsson, Feldt, Sigurdsen, Zachrisson, Leijon, Hjelm-Wallén, Peterson

Föredragande: statsrådet Zachrisson

Proposition om 1977 års verksamhetsbudget för det nordiska kultursamarbetet m. m.

I propositionen 1975/76: 100 (bil. 10 s. 512) har regeringen föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet till Nordiska samarbetsprojekt m. m. för budgetåret 1976/77 beräkna ett förslagsanslag av 15 445 000 kr. Jag anhåller om att nu få ta upp denna fråga.

1 Inledning

Avtalet mellan de nordiska länderna om kulturellt samarbete ingicks år 1971 och trädde i kraft den 1 januari 1972 (prop. 1971: 54, KrU 1971: 13, rskr 1971: 188). Avtalet föreskriver bl. a. att en gemensam budget för kulturellt samarbete skall tillämpas.

Nordiska ministerrådet har fastställt hur behandlingen av den gemensamma budgeten skall utformas. För att få ett tidsschema som kan anpassas till samtliga nordiska länders budgetordning har man ett verksamhetsår som sammanfaller med kalenderåret. Detta medför bl. a. att ministerrådet fastställer sitt budgetförslag så sent att det, trots att det bör behandlas under våren, inte kan föreläggas riksdagen inom den för avlämnande av propositioner fastställda tiden (jfr prop. 1972: 130 s. 41. KrU 1972: 24, rskr 1972: 135).

Den 26 mars 1976 fastställde Nordiska ministerrådet ett förslag till verksamhetsbudget för det nordiska kultursamarbetet under år 1977. Överläggningar mellan ministerrådet och Nordiska rådets kulturutskott

om vissa frågor i anslutning till budgeten hade då ägt rum vid möten den 17 september 1975 och den 2 mars 1976.

I det följande avser jag att närmare redogöra för ministerrådets budgetförslag och vissa frågor som ansluter till det.

2 1976 års nordiska verksamhetsbudget m. m.

2.1 Den nordiska kulturbudgeten

Den gemensamma budgeten för nordiskt kulturellt samarbete omfattar kostnaderna för ett antal nordiska institutioner och andra samsamarbetsorgan. I budgeten ingår vidare vissa projekt såväl av permanent art som av tidsbegränsad varaktighet. Dessutom ingår bidrag till verksamhet inom vissa organisationer m. m.

Förutom vad som tas upp inom den gemensamma budgeten bestriker de nordiska länderna kostnaderna för en rad andra ändamål, bl. a. av bilateral karaktär. De svenska bidragen till sådana ändamål har till stor del förts upp under anslaget Bidrag till vissa bilaterala nordiska projekt m. m. (prop. 1975/76: 100 bil. 10 s. 514). Medel anvisas också bl. a. till nordiska afrikainstitutet (prop. 1975/76: 100 bil. 10 s. 512) och under anslaget Bidrag till driften av folkhögskolor.

Inom Nordiska ministerrådet har överenskommit att kostnaderna för nordiska samsamarbetsprojekt bör fördelas mellan länderna i enlighet med en fördelningsnyckel som baseras på ländernas bruttonationalprodukter. Riksdagen har godkänt att kostnaderna för ändamål inom verksamhetsbudgeten för nordiskt kulturellt samarbete fördelas enligt denna princip (prop. 1973: 83, KrU 1973: 27, rskr 1973: 247).

Enligt överenskommelsen skall fördelningsnyckeln revideras vart tredje år. För åren 1974—1976 är fördelningen: Danmark 22 %, Finland 16 %, Island 1 %, Norge 16 % och Sverige 45 %. Vid möte den 4 december 1975 fastställde ministerrådet följande nya procenttal för perioden 1977—1979: Danmark 23,4, Finland 15,8, Island 0,9, Norge 17,0 och Sverige 42,9.

Budgeten fastställs i danska kronor. Därvid förutsätts att de institutioner m. m. som ingår i budgeten garanteras anslag i placeringslandets valuta motsvarande i budgeten i danska kronor angivet belopp enligt de valutakurser som gäller när beloppet beräknas.

2.2 Kultursamarbetet under år 1975

En utförlig redogörelse för samarbetet under år 1975 har givits i ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet till Nordiska rådets 24:e session år 1976. Här tas därför endast upp vissa viktigare frågor.

En viktig uppgift för de nordiska samarbetsorganen är att stödja och initiera nordiskt samarbete mellan olika grupper som hittills inte varit representerade i det etablerade samarbetet. Under år 1975 har Nordiska ministerrådet beslutat inleda en treårig försöksverksamhet med stöd till folkrörelsernas nordiska samarbete. För varje år förutses 1 milj. danska kr. bli anvisade för detta ändamål. Ett liknande projekt är ungdomssamarbetet, där riktlinjer för det fortsatta arbetet kommer att fastställas under 1976 efter en treårig försöksperiod.

Frågan om det nordiska TV-samarbetet har behandlats i ministerrådet. Med utgångspunkt i remissvar över betänkandet (NU 1974: 19) TV över gränserna har ministerrådet beslutat att frågan om överföring av program via direktsändande satellit skall utredas närmare innan beslut fattas om formerna för det fortsatta TV-samarbetet. Utredningen har preliminärt beräknats ta ca ett år.

På grundval av utredningen (NU 1975: 10) Nordisk samarbete om billedkonst har ministerrådet beslutat att ett nordiskt kulturcenter skall etableras i Finland. En arbetsgrupp skall med utgångspunkt från betänkandet undersöka vilka aktiviteter som bör knytas till centret.

Ministerrådet har också fattat principbeslut om att bygga ut kultursamarbetet med Färöarna genom att inrätta ett nordiskt kulturcenter i Tórshavn. Samarbetets art och omfattning diskuteras närmare av en arbetsgrupp som också skall samråda med Färöarnas landsstyre.

På utbildningsområdet har skolharmoniseringsprojektet och planeringen av ett utbyggt vuxenutbildningssamarbete varit de viktigaste uppgifterna. Harmoniseringsarbetet har koncentrerats till genomförandet av tidigare igångsatta projekt och en utökad informationsverksamhet.

På grundval av en kartlägningsrapport om vuxenundervisning i Norden (NU 1974: 10) har ett symposium med bred representation från bl. a. en rad berörda organisationer hållits för att diskutera samarbetsprojekt inom vuxenundervisningen. En arbetsgrupp har tillsatts för att utarbeta förslag till riktlinjer för det fortsatta arbetet som föreslås inledas med en tvåårig försöksperiod.

Med utgångspunkt i ett förslag från en nordisk expertgrupp har ministerrådet antagit nya regler angående tentamensgiltighet i Norden. Reglerna är uppbyggda efter principen att normalstudietidens längd skall vara avgörande för överföring av studiekompetens från ett nordiskt land till ett annat. Detta bör ses bl. a. i samband med tillämpningen av de nya reglerna beträffande studiesocialt stöd som genom möjligheterna att överföra studiestödet från hemlandet till annat nordiskt land ställer krav på flexibilitet i värderingen av studiekompetens.

I juni 1975 undertecknade ministerrådet en ny överenskommelse om Nordiska kulturfonden. Överenskommelsen har ratificerats av Sverige (prop. 1975: 59, KrU 1975: 13, rskr 1975: 215).

3 Nordiska ministerrådets förslag till budget för år 1977

För år 1977 har i anslagsframställningar m. m. för den nordiska kulturbudgeten begärts ca 60,8 milj. danska kr. Sedan anslagsframställningarna beretts inom samarbetsorganen fastställde ministerrådet den 26 mars 1976 ett förslag till budget för år 1977 om 52 milj. danska kr. Härvid konstaterades att lönekostnaderna beräknats i 1975 års nivå och att den ökning av lönekostnaderna som kommer att ske genom nya löneavtal m. m. till 1977 års lönenivå förutsattes bli täckt genom tilläggsanslag utöver den godkända budgeten. Preliminärt har denna ökning beräknats till 2 500 000 danska kr.

Utöver ökning av automatisk karaktär beräknas budgeten öka med ca 2,9 milj. varav med ca 0,3 milj. danska kr. på utbildningsområdet, 0,5 milj. danska kr. på forskningsområdet och 1,7 milj. danska kr. på det allmänkulturella området.

En översikt över ministerrådets budgetförslag bör fogas till regeringsprotokollet i detta ärende som *bilaga*.

4 Nordiska samarbetsrådet för kriminologi

Nordiska samarbetsrådet för kriminologi tillkom år 1961 (prop. 1961: 78 s. 24, SU 1961: 106, rskr 1961: 227). Stadga för samarbetsrådet godkändes för Sveriges del av Kungl. Maj:t den 20 oktober 1961. Samarbetsrådets uppgift är att främja kriminologisk forskning i Norden och att bistå myndigheterna i de nordiska länderna i kriminologiska frågor. Dess sekretariat flyttar mellan de nordiska länderna och är f. n. förlagt i anslutning till kriminalvetenskapliga institutet vid universitetet i Stockholm.

Som svenskt bidrag till samarbetsrådets verksamhet har för år 1976 under anslaget Nordiska samarbetsprojekt m. m. anvisats 207 000 kr., motsvarande 45 % av den totala budgeten. I anslagsframställning för år 1977 har samarbetsrådet lagt fram ett budgetförslag om totalt 520 000 kr.

5 Föredraganden

Nordiska ministerrådet fastställde den 26 mars 1976 ett förslag till budget för nordiskt kulturellt samarbete för år 1977. Motsvarande förslag för övriga samarbetsområden fastställdes av ministerrådet i sammansättning av samarbetsministrarna den 22 mars 1976 och kommer att anmälas senare denna dag av statsrådet Feldt.

I budgetförslaget för kultursamarbetet för år 1977 uppgår anslagen till sammanlagt 52 milj. danska kr. Lönekostnaderna har härvid beräknats i 1975 års nivå. Ministerrådet har förutsatt att institutionernas

kostnader för löneökningar av automatisk karaktär till 1977 års nivå täcks med tilläggsanslag, varför medelsbehovet kan komma att överstiga det föreslagna beloppet. Vidare bör framhållas att för de institutioner och projekt som ligger i annat land än Danmark omräkningen till danska kr. gjorts efter den 31 december 1975 gällande valutakurser. De institutioner m. m. som ingår i budgeten bör garanteras anslag i sin huvudsakliga utgiftsvaluta omräknat efter dessa valutakurser. Den svenska andelen av budgeten, som åren 1974—1976 varit 45 %, uppgår enligt ministerrådets beslut för åren 1977—1979 till 42,9 %.

Jämfört med den för år 1976 godkända budgeten, 45 263 000 kr., är ökningen ca 16 %. Av denna ökning har utöver pris- och löneomräkningar m. m. beräknats en aktivitetsökning om 2,9 milj. danska kr.

Innan förslaget fastställdes diskuterades bl. a. prioriteringsfrågor med Nordiska rådets kulturutskott, som framhöll tre budgetposter som särskilt angelägna, nämligen Nordiska kulturfonden, ministerrådets dispositionsmedel och stödet till folkrörelsesamarbetet.

Inom ramen för förslaget har ökningarna framför allt beräknats på det allmänkulturella området. Bl. a. förs som en ny anslagspost upp 900 000 danska kr. för stöd till översättning av nordisk litteratur till andra nordiska språk. Vidare har en försöksverksamhet inletts för att stimulera samarbetet mellan folkrörelserna i Norden. 1 milj. danska kr. har beräknats utgå årligen för detta ändamål under en treårig försöksperiod.

Ökat anslag beräknas för arbetet med harmonisering av skolordningarna i Norden. På forskningsområdet förutses verksamheten vid Nordiskt vulkanologiskt institut byggas ut under en tvåårsperiod till att omfatta även geofysik. Vidare kommer ett nytt organ att skapas för nordiskt samarbete på dokumentationsområdet med ansvar såväl för det område som hittills täckts av NORDDOK som för forskningsbiblioteksområdet. Betydligt ökade medel beräknas också för Nordiskt samiskt institut.

Under posten till ministerrådets disposition har förts upp oförändrat belopp. Jag finner det väsentligt att det fortsatt, så som var avsikten när posten till ministerrådets disposition först tillkom, inom dess ram finns en fri, på förhand icke in-tecknad del för nya initiativ på kultursamarbetsområdet. Detta har också betonats av Nordiska rådets kulturutskott.

Budgeten för år 1977 avses sedan parlamentsbehandling ha ägt rum bli fastställd i slutet av år 1976. Ministerrådet bör därvid inom den överenskomna ramen kunna göra de ändringar i förhållande till förslaget som krävs av under mellantiden eventuellt uppkomna omständigheter.

Nordiska kulturfonden tillkom åren 1966—1967. Fondens årsbelopp, som tillskjuts som anslagsmedel över statsbudgeterna, utgjorde från början 3 milj. danska kr. Det har därefter höjts i flera omgångar så att det detta år utgör 6,5 milj. kr. I juni 1975 undertecknades en ny över-

enskommelse om kulturfonden. Överenskommelsen väntas träda i kraft under första hälften av detta år. För innebörden av den nya överenskommelsen redogjorde jag i propositionen (prop. 1975: 59) om den nordiska kulturbudgeten för år 1976.

Medel för det svenska bidraget till Nordiska samarbetsrådet för kriminologi anvisas utanför den svenska andelen av den nordiska kulturbudgeten. Jag är beredd att för år 1977 för svensk del tillstyrka en total budget för samarbetsrådet om 490 000 svenska kr., varav den svenska andelen utgör 42,9 %, dvs. 210 210 kr.

Med hänvisning till vad jag anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. godkänna den av Nordiska ministerrådet föreslagna budgeten för nordiskt kulturellt samarbete år 1977 om 52 000 000 danska kr.,
2. godkänna en budget för Nordiska samarbetsrådet för kriminologi för år 1977 om 490 000 kr.

6 Anslagsberäkningar för budgetåret 1976/77

Nordiska samarbetsprojekt m. m.

1974/75 Utgift	6 882 780
1975/76 Anslag	15 445 000
1976/77 Förslag	16 735 000

Fr. o. m. budgetåret 1974/75 anvisas medel för den svenska andelen av den nordiska kulturbudgeten under förslagsanslaget Nordiska samarbetsprojekt m. m. Under detta anslag anvisas f. n. också medel för det svenska bidraget till Nordiska samarbetsrådet för kriminologi.

Nordiska ministerrådets förslag till budget för år 1977 uppgår till 52 000 000 danska kr. Härav avser 1 297 000 danska kr. dokumentationsändamål för vilka medel f. n. för svensk del beräknas under trettonde huvudtiteln inom ramen för medel till styrelsen för teknisk utveckling.

Ministerrådet har förutsatt att tilläggsanslag skall utgå för att täcka automatiska löneökningar från 1975 till 1977 års nivå. Full översikt över dessa kostnader kan erhållas först hösten 1977. Preliminärt har de beräknats till 2 500 000 danska kr., ett belopp som jag utgår från vid anslagsberäkningen. I den mån detta belopp inte är tillräckligt bör anslaget få överskridas.

Medel för den svenska andelen av 1977 års nordiska kulturbudget, i den del den förs under åttonde huvudtiteln, beräknar jag därför till 42,9 % av (52 000 000—1 297 000 + 2 500 000 =) 53 203 000 danska kr., dvs. 22 824 000 danska kr., vilket enligt nuvarande växelkurs motsvarar 16 525 000 svenska kr. Det har förutsatts att de institutioner m. m. som

ingår i budgeten skall garanteras anslag motsvarande vad som upptas i ministerrådets förslag enligt de där tillämpade växelkurserna.

Medlen bör anvisas i statsbudgeten för budgetåret 1976/77. Eftersom den nordiska budgeten avser kalenderåret 1977 torde en del av det svenska bidraget komma att betalas ut först hösten 1977. Regeringen bör därför kunna medge att sådana utbetalningar efter den 1 juli 1977 belastar motsvarande anslag i statsbudgeten för budgetåret 1977/78, inom den av riksdagen godkända ramen för år 1977.

För Nordiska samarbetsrådet för kriminologi har jag förordat ett svenskt bidrag om 210 210 svenska kronor. Under anslaget Nordiska samarbetsprojekt m. m. bör alltså för budgetåret 1976/77 anvisas (16 525 000 + 210 000 =) 16 735 000 kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Nordiska samarbetsprojekt m. m.* för budgetåret 1976/77 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 16 735 000 kr.

Mina förslag i detta ärende bör behandlas under innevarande riksmöte.

7 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.

Bilaga

Nordiska ministerrådets förslag till verksamhetsbudget för nordiskt kulturellt samarbete år 1977 (1 000-tal danska kr.)

Verksamhetsområde	1976 Anslag	1977 Förslag
<i>Utbildning</i>	6 530	7 685
Nordens folkliga akademi	1 795	2 020
Harmonisering av skolordningarna i Norden	990	1 320
Nordisk Journalistkursus	450	495
Nordiska hushållshögskolan	100	130
Nordiska institutet för samhällsplanering	2 190	2 425
Nordisk federation för medicinsk undervisning	285	315
Nordisk kursverksamhet på utbildningsområdet	720	980
<i>Forskning</i>	16 393	18 790
Nordiskt kollegium för marinbiologi	380	390
Nordiska institutet för teoretisk atomfysik	5 900	6 770
Nordiska institutet för folkdiktning	425	475
Nordiska institutet för sjö rätt	800	875
Nordiska geoexkursioner till Island	220	250
Nordiskt kollegium för ekologi	395	420
Centralinstitutet för nordisk asienforskning	1 775	1 950
Nordiskt kollegium för fysisk oceanografi	538	555
Nordiska samlarbetskommittén för arktisk medicinsk forskning	370	485
Nordiska samlarbetskommittén för internationell politik	610	670
Nordiskt samlarbetsorgan för information och dokumentation	1 470 ¹	1 615
Nordiska forskarkurser	1 410	1 665
Nordiskt vulkanologiskt institut	1 100	1 360
Nordiska samlarbetskommittén för acceleratorbaserad forskning	—	310
Nordiska sommaruniversitetet	1 000	1 000
<i>Allmänkulturell verksamhet</i>	6 500	8 990
Nordens Hus, Reykjavik	1 600	1 765
Nordiska teaterseminarier	240	265
Nordiska rådets litteraturpris	160	175
Nordiska rådets musikpris	100	—
Nordiskt musiksamarbete	490	1 030
Nordiskt gästspelsutbyte	900	1 145
Nordiskt samiskt institut	1 510	1 990
Nordiskt ungdomssamarbete	1 200	1 300
Stöd till översättning av grannlandslitteratur	—	900
Nordiska konstförbundet	300	420
<i>Sekretariatet för nordiskt kulturellt samarbete</i>	4 340	5 035
<i>Ministerrådets dispositionsmedel</i>	5 000	5 000
<i>Nordiska kulturfonden</i>	6 500	6 500
Summa	45 263	52 000

¹ Avser anslaget till NORDDOK och Scandiaplanen

Innehållsförteckning

1 Inledning	2
2 1976 års nordiska verksamhetsbudget m. m.	3
3 Nordiska ministerrådets förslag till budget för år 1977	5
4 Nordiska samarbetsrådet för kriminologi	5
5 Föredraganden	5
6 Anslagsberäkning för budgetåret 1976/77	7
7 Beslut	8
<i>Bilaga. Nordiska ministerrådets förslag till budget för nordiskt kul-</i> <i>turellt samarbete år 1977</i>	<i>9</i>